

NAPRAWA STOŻKA ROTATORÓW

SKRÓT ZALECEŃ

Translated by Wojciech Pisarek

Uwagi wstępne o zaleceniach PROSPECT

PROSPECT przedstawia klinicystom argumenty za i przeciw stosowaniu różnych interwencji w leczeniu bólu pooperacyjnego, sformułowane na podstawie dowodów i opinii ekspertów. Klinicyści są zobowiązani do podejmowania decyzji uwzględniając stan kliniczny i lokalny stan prawny. W każdym przypadku należy sprawdzić miejscowe zasady ordynacji leków, o których mowa.

Stopnie zaleceń i poziomy dowodu

Stopnie zaleceń są określane zgodnie z poziomem dowodów, na których zalecenie jest oparte, a poziom dowodu jest określany przez jakość i źródło dowodu: ([Związek pomiędzy jakością badania a poziomem dowodu i stopniami zaleceń](#))

Uwagi o bólu po naprawie stożka rotatorów

Naprawa stożka rotatorów wiąże się z istotnym bólem pooperacyjnym, a skuteczna jego kontrola może wpływać na wczesny przebieg rehabilitacji ([Sgroi 2018](#)) i wyniki odległe ([Novoa-Boldo 2018](#)). Ból po operacji naprawy stożka rotatorów pozostaje istotnym problemem, gdyż może powodować przedłużoną hospitalizację lub ponowne przyjęcia. ([Marhofer 2015](#)).

Skrót zaleceń

Zalecane działania przed- i śródoperacyjne	
- O ile nie zaznaczono inaczej, “przedoperacyjne” odnosi się do działań podjętych przed cięciem chirurgicznym, a “śródoperacyjne” do działań od wykonania cięcia chirurgicznego do jego zamknięcia - leki przeciwbólne powinny być podane w odpowiednim czasie (przed- lub śródoperacyjnie) w celu zapewnienia odpowiedniej analgezji we wczesnym okresie pooperacyjnym	
Paracetamol i NLPZ/inhibitory COX-2	- Paracetamol i NLPZ lub inhibitor COX-2 są zalecane tak przy małych, jak i przy większych zabiegach, podane przed- lub śródoperacyjnie i kontynuowane pooperacyjnie, chyba że istnieją przeciwwskazania (Stopień D) - Działanie przeciwbólne i efekt oszczędzający opioidy tych prostych leków przeciwbólowych jest dobrze udokumentowany (Joshi 2014, Martinez 2017, Ong 2010, Nir 2016, Apfel 2013).
Deksametazon dożylnie	- Mimo tego, że dowody swoiste dla procedury są ograniczone, deksametazon dożylnie jest zalecany (Stopień B), gdyż przedłuża działanie blokady splotu barkowego i zmniejsza użycie dodatkowych leków przeciwbólowych, jak również działa przeciwwymiotnie - Korzystne działanie przeciwbólne i przeciwwymiotne deksametazonu jest dobrze udokumentowane (Waldron 2013, Henzi 2000).
Blokada splotu barkowego z dostępu między mięśniami pochyłymi	- Blokada splotu barkowego jest zalecana jako technika przewodowa z wyboru - Zalecana jest ciągła blokada splotu barkowego (Stopień A). - Zalecana jest jednorazowa blokada splotu barkowego (Stopień A). - Blokada ciągła ma przewagę nad jednorazową.
Blokada nerwu nadłopatkowego, wraz z lub bez blokady nerwu pachowego	- Blokada nerwu nadłopatkowego, wraz z lub bez blokady nerwu pachowego są zalecane (Stopień B) jako alternatywa dla blokady splotu barkowego, ale nie jako metoda z wyboru. - Blokada nerwu nadłopatkowego obniża wskaźniki bólu i/lub zużycie opioidów po operacji, ale nie wydaje się mieć

	przewagi nad blokadą splotu barkowego.
Technika chirurgiczna	O ile to możliwe, zabieg powinien być wykonywany metodą artroskopową (Stopień B), bo wiąże się to z mniejszym bólem pooperacyjnym.

Zalecane działania pooperacyjne

- O ile nie zaznaczono inaczej, "pooperacyjne" odnosi się do działań podjętych podczas lub po zamknięciu rany chirurgicznej
- leki przeciwbólowe powinny być podane w odpowiednim czasie (przed- lub śródoperacyjnie) w celu zapewnienia odpowiedniej analgezji we wczesnym okresie pooperacyjnym

Paracetamol i NLPZ/inhibitory COX-2	- Paracetamol i NLPZ lub inhibitor COX-2 są zalecane tak przy małych, jak i przy większych zabiegach, podane przed- lub śródoperacyjnie i kontynuowane pooperacyjne, chyba że istnieją przeciwwskazania (Stopień D). - Działanie przeciwbólowe i efekt oszczędzający opioidy tych prostych leków przeciwbólowych jest dobrze udokumentowany (Joshi 2014, Martinez 2017, Ong 2010, Nir 2016, Apfel 2013).
Opioidy	Opioidy są zalecane jako leki ratunkowe (Stopień D).

Działania, które NIE są zalecane

	Działanie	Powód niezalecania
Przedoperacyjnie	Gabapentyna	Ograniczone dowody swoiste dla procedury
	Wstrzyknięcia pod wyrostek łopatkowy lub dostawowo	Niespójne dowody swoiste dla procedury
	Blokada zwoju gwiaździstego	Brak dowodów swoistych dla procedury i zwiększone ryzyko
	Blokada nadoponowa w odcinku szyjnym	Brak dowodów swoistych dla procedury i zwiększone ryzyko
	Leki wspomagające podane okołonerwowo: opioid (buprenorfina lub tramadol), glukokortykoid (betametazon lub deksametazon), siarczan magnezu, agoniści receptora α -2 (klonidyna) dodane do roztworu leku miejscowo znieczulającego	Ograniczone dowody swoiste dla procedury
	Hipotensja śródoperacyjna	Ograniczone dowody swoiste dla procedury i zwiększone ryzyko
Pooperacyjne	Wczesne uruchamianie versus odroczone uruchamianie	Brak dowodów swoistych dla procedury
	Specjalna orteza unieruchamiająca po operacji	Brak dowodów swoistych dla procedury
	Przezskórna elektryczna stymulacja nerwów (TENS)	Ograniczone dowody swoiste dla procedury
	Krioterapia uciskowa lub okłady z lodu	Brak dowodów swoistych dla procedury
	Zolpidem dla poprawy snu	Ograniczone dowody swoiste dla procedury
Technika chirurgiczna	Hiperosmotyczny roztwór do irygacji w artroskopii	Ograniczone dowody swoiste dla procedury
	Jednorzędowa naprawa z użyciem kotwic versus szew przezkostny bez implantatów	Ograniczone dowody swoiste dla procedury
	Suplementacja osoczem bogatopłytkowym	Ograniczone i niespójne dowody swoiste dla procedury

Ogólne zalecenia PROSPECT

Ogólne zalecenia PROSPECT co do postępowania przeciwbólowego po naprawie stożka rotatorów.

Okres przed- i śródoperacyjny
• Paracetamol (Stopień D)   • Inhibitor COX-2 (Stopień D)   • Deksametazon dożylnie (Stopień B)   • Analgezja przewodowa   ○ Ciągła blokada splotu barkowego, dostęp między mięśniami pochyłymi (Stopień A)   ○ Jednorazowa blokada splotu barkowego, dostęp między mięśniami pochyłymi (Stopień A)   ○ Blokada nerwu nadłopatkowego, wraz z lub bez blokady nerwu pachowego (ale nie jako technika z wyboru, Stopień B)
Okres pooperacyjny
• Paracetamol (Stopień D)   • Inhibitor COX-2/NLPZ (Stopień D)   • Opioid ratunkowo (Stopień D)
Technika chirurgiczna
• Artroskopia (Stopień B)